

2022-11-16

Dnr: RÖ 2022-11572

Thomas Muhr
Linda Ring Eriksson
Caroline Swahn
Ulrika Whiss

s.remissvar@regeringskansliet.se
henrik.moberg@regeringskansliet.se

Yttrande över ”Utkast till proposition: Senarelagd anslutning till nationell läkemedelslista (S2022/03952)”

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över remissen ”Utkast till proposition: Senarelagd anslutning till nationell läkemedelslista”. Region Östergötland ser positivt på en senareläggning av den bortre tidsgränsen för full anslutning till registret nationell läkemedelslista, men konstaterar samtidigt att det inte kommer vara möjligt att uppnå full anslutning till den 1 december 2025. Förslaget riskerar att ställa regionen (och stora delar av Sverige) inför den situation med stora patientsäkerhetsrisker som Sveriges chefläkare beskrivit i den riskanalys som publicerades 2022, om inte den så kallade transformatorn tillåts leva vidare efter 1 december 2025.

Region Östergötland konstaterar att läsåtkomst till nationell läkemedelslista i journalsystemet *är* möjligt att uppnå före december 2025, och bedömer att det är detta som tillför störst nytta med nationell läkemedelslista, i dess nuvarande form. Dessutom anser Region Östergötland att det är orimligt att regionerna ska vara med och finansiera statens kostnader för en senareläggning av anslutningen. Generellt har förslaget till proposition ett ensidigt statligt perspektiv, som gravt underskattar regionernas arbete med, samt mycket stora kostnader för, införandet av nationell läkemedelslista.

Bakgrund

Region Östergötland stödjer visionen om en gemensam, nationell, källa som grund för en samlad bild av en patients pågående läkemedelsbehandlingar. Behovet som finns hos patienter, apotek och vård är dock en bild av aktuella *ordinationer*, vilket på grund av det faktum att alla ordinationer inte leder till *förskrivning (recept)*, inte kan tillgodoses via ett nationellt register för förskrivningar. Regioner, Sveriges Kommuner och Regioner och flera yrkes- och intresseorganisationer har tidigare beskrivit de stora utmaningar som finns med att skapa en dubbelriktad kommunikation mellan journalsystemens logik innehållande ordinationsinformation och apotekssystemens logik innehållande information om skapade och expedierade recept, när den byggs utifrån receptförskrivning.

2022-11-16

Dnr: RÖ 2022-11572

Thomas Muhr
Linda Ring Eriksson
Caroline Swahn
Ulrika Whiss

Tidsplanen för anslutning till nationell läkemedelslista

Regionerna är för sin anslutning till nationell läkemedelslista helt beroende av att deras journalsystemsleverantörer först utvecklar och levererar en uppdaterad programvara som uppfyller de krav som ställs utifrån nationell läkemedelslista. Region Östergötland använder, tillsammans med sju andra regioner och Capio Sankt Görans sjukhus, journalsystemet Cambio Cosmic från Cambio Healthcare Systems. Under 2024 kommer ytterligare nio regioner att införa samma journalsystem. Cambio Healthcare Systems har meddelat att de som systemleverantör kan tillhandahålla en uppdaterad och till nationell läkemedelslista fullt anpassad version av Cambio Cosmic tidigast maj 2026 samt läsfunktionalitet till nationell läkemedelslista i journalsystemet under 2024. Utifrån denna förutsättning finns därför ingen möjlighet för Region Östergötland att uppfylla kravet på full anslutning till nationell läkemedelslista till den 1 december 2025.

Region Östergötlands bedömning, som delas av övriga regioner i Kundgrupp Cosmic, är att det tidigaste datum då alla kundgruppens användare kan ha ett till nationell läkemedelslista fullt anpassat journalsystem implementerat i drift är den 1 januari 2028. Orsakerna till att införande inte kan vara genomfört tidigare (utifrån leverans av programvara maj 2026) är att regionerna efter leverans också behöver konfigurera, testa och säkerställa funktionaliteten i den egna IT-miljön. Därtill kommer det krävas ett omfattande arbete för att anpassa och uppdatera ett stort antal ordinationsmallar för läkemedel vilka underlättar för ordinatören och främjar patientsäkerheten samt stödjer dialogen med patient och expedierande apotek. I dagsläget har regionen mer än 2500 ordinationsmallar i journalsystemet och en uppdatering av dessa kommer vara mycket arbetskrävande för farmaceuter och till viss del läkare. Utöver detta kommer det krävas omarbetade arbetsprocesser, nya rutiner och riktlinjer samt utbildning av alla medarbetare som deltar i läkemedelsbehandlingsprocesserna, i princip regionens samtliga läkare och sjuksköterskor. Eftersom den slutgiltiga utformningen av nationell läkemedelslista fortfarande inte är klar och eftersom Region Östergötland idag inte har kännedom om hur Cambio Healthcare Systems exakt kommer utforma funktionalitet i Cambio Cosmic är det omöjligt att i detalj bedöma omfattningen av ovanstående, men det står klart att det kommer ställas stora krav på både implementering av uppdateringen i journalsystemet och förändrade arbetssätt i vårdverksamheten.

En ytterligare faktor som påverkar tidsplanen är osäkerheterna kring den tekniska anslutningen till E-hälsomyndighetens tjänster, den så kallade säkerhetslösningen. Detta är något som i hög grad kan påverka tidsplanen för regionernas införande. En ny och komplicerad säkerhetslösning skapar

2022-11-16

Dnr: RÖ 2022-11572

Thomas Muhr
Linda Ring Eriksson
Caroline Swahn
Ulrika Whiss

ytterligare arbete för regionerna, vilket riskerar att skjuta tidpunkten för anslutning framåt. Frågan om säkerhetslösningen är ännu inte löst.

Det faktum att den tekniska lösningen för nationell läkemedelslista baseras på apotekens information om expedierade recept och inte journalsystemens information om ordinationer (vilket beskrivits ovan) ger en komplexitet som påverkar tidplanen och även möjligheterna att uppnå den ursprungliga visionen och målbilden med nationell läkemedelslista.

Vidare tillkommer regelverket kring spärrar och samtycken som skiljer sig mellan lagen om nationell läkemedelslista och lagrummet för journalsystemen, som regleras av Patientdatalagen, vilket skapar ytterligare komplexitet och försvårar integrationen.

I enlighet med den samlade bedömningen i den skrivelse som regionerna översände till Socialdepartementet den 30 augusti 2022 föreslår Region Östergötland att lagen istället för att endast ange *ett* senaste datum för full anslutning skulle omfatta både ett senaste datum för att kunna läsa nationell läkemedelslista i journalsystemet (1 juni 2025) och ett senaste datum för full anslutning (1 januari 2028). Framför allt skulle ett sådant stegvist införande möjliggöra en mer patientsäker anslutning.

Transformatorns livslängd

Ett av de grundläggande skälen till att införa nationell läkemedelslista är en ökad patientsäkerhet. Det bör därför också vara det som i första hand avgör möjlig senaste tidpunkt för full anslutning och därmed även avstängning av transformatorn. Om transformatorn stängs av innan regionerna haft rimlig chans att ansluta fullt ut försätts vården och dess patienter i en svår situation som är väl beskriven i den riskanalys som gjordes av Sveriges chefläkare 2022 samt i utkastet till proposition. En situation där det inte är möjligt att skicka e-recept via ordinarie journalsystem riskerar att skapa oanade patientsäkerhetsrisker. Eftersom övergångsperiodens slut i nuläget likställts med transformatorns avstängning är det enligt Region Östergötland nödvändigt att senaste tidpunkt för full anslutning harmoniserar med en rimlig och patientsäker tidpunkt då transformatorn kan stängas av. Alternativt behöver transformatorn tillåtas existera även efter sista datum för full anslutning i det fall inte tillräcklig grad av anslutning uppnåtts.

2022-11-16

Dnr: RÖ 2022-11572

Thomas Muhr
Linda Ring Eriksson
Caroline Swahn
Ulrika Whiss

Kostnadmässiga och övriga konsekvenser

Region Östergötland anser att det i konsekvensanalysen inte tillräckligt tydligt beskrivs på vilket sätt regionerna påverkas. Precis som hos E-hälsomyndigheten krävs det i regionerna mycket resurser, i form av både personell kompetens och ekonomiska, för att kunna genomföra anslutningen. Regionerna lägger redan ner ett stort antal timmar på medverkande i olika former av samverkan med E-hälsomyndigheten i arbetet med att ta fram den tekniska lösningen för nationell läkemedelslista. För kunder inom Kundgrupp Cambio Cosmic betyder kravet på anslutning till nationell läkemedelslista att regionerna kommer behöva prioritera och till stor del också finansiera Cambio Healthcare Systems utveckling av ett anpassat Cambio Cosmic, något som bedöms bli en mycket hög kostnad. Eftersom regionerna inom nuvarande Kundgrupp Cambio Cosmic inte kommer att byta journalsystem kommer dessa inte att kunna dra någon nytta av de eventuella samordningsvinster som nämns i utkastet till propositionen. Som tidigare nämnts krävs även ett mycket omfattande arbete med konfigurering, utbildning av medarbetare samt för att göra om tusentals ordinationsmallar för läkemedel. Detta är arbete som uppskattas ta flera månaders heltidsarbete av farmaceuter och läkare i Region Östergötland.

Utifrån ovanstående anser Region Östergötland att det är orimligt att regionerna ska vara med och finansiera statens kostnader för en senareläggning av anslutningen till nationell läkemedelslista. En forcerad utveckling och införande av nationell läkemedelslista och anpassningar i journalsystemen riskerar att ge ytterligare ökade kostnader, ökade risker (inte minst patientsäkerhetsrisker) och betydande undanträngningseffekter. Vårdens och systemleverantörers resurser behöver då prioriteras till arbete med anpassning till nationell läkemedelslista istället för annan och mer angelägen utveckling och vård.

Slutsats

Utifrån ovanstående överväganden kan Region Östergötland inte bifalla utkastet till propositionens förslag på justerat datum för en full anslutning till nationell läkemedelslista 1 december 2025. Detta gäller även nuvarande krav på anslutning 1 maj 2023. Regionen vill starkt betona, framförallt utifrån patientsäkerhet, vikten av att sista datum för full anslutning till nationell läkemedelslista flyttas tillräckligt långt framåt i tiden för att möjliggöra integrerad anslutning och möjlighet att stänga av transformatorn vid samma tidpunkt.

2022-11-16

Dnr: RÖ 2022-11572

Thomas Muhr
Linda Ring Eriksson
Caroline Swahn
Ulrika Whiss

Marie Morell
Regionstyrelsens ordförande

Krister Björkegren
Regiondirektör